

Nedėlinis laikraštis
"LIETUVA"
 Išeina kas penktą dieną, Chicago, Ill.
 Prenumerata ant metų:
 Amerikiečiai \$2.00
 Užsieniečiai \$3.00
 "Lietuva" spaudina Kalgas, Konstitucijos ir kitokius dalykus lietuviškai, lenkiskai ir angliskai.
 Užrašant "Lietuvą" reikia draugai ar prenumeratoriui. Pristatoma per pašto adresą kitoje šalyje.
A. OLSZEWSKIS,
 924 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
 Published every Friday, at Chicago, Ill.
 Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.
 Subscription \$2.00 per year.
 All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKI,
 924 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

Nr. 16

CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 20 Balandžio (April) 1900 m.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Metas VIII

Politiszkos žinios.

Amerika.

Szete Kentucky anarchija ir valdžia dvių gubernatorių traukia toliaus. Prowa republikonizkos partijos urėdinių, apskųstų už dalyvavimą užmuszetoj demokratizsko gubernatoriaus Goebelio dar nepasibaigė. Apskųstų yra iš viso 10 urėdinių.

Prezidentas McKinley, iš priekšties atidarymo visosvietinės parodos Paryžiuje, išsiuntė telegramą su kuo geriausiais linkėjimais Prancūzijos prezidentui Loubetui ir visai prancūziskajai tautai. Prancūzijoje teipogi amerikonus priima labai širdingai.

Kongresas užgry galutinai mutus ant towarų atgabenamų nuo naujos amerikonizkos valdybos Porto Rico į Ameriką ir nuo amerikonizkų taworų gabenamų ant tos šalies. Jeigu Porto Rico pastojų Amerikos valdyba, tai rodosi, prekysta tarp wieno ir kito kraszo ne gali but sunkinama mutais. Teipogi salų tų kongresas pripažino ne už dalį Suwienytų Walstijų, gywentojų Porto Rico nepripažino už jukėsus. Taigi, nors paveržta nuo Ispanijos sala pastojų Suwienytų Walstijų sawastis, bet jos gywentojai ne pripažinti už jukėsus, juos, jeigu panorės, wienok šioje arba kitoki galės ne įleisti į Suwienytas Walstijas. Tokioms juokingoms tiesoms ne galima wienok užkariaut krasztą suriszi twirtu ryzniu, bet greičiaus arba wėliaus nežinia už ką laikomi portorikonys turės pasikelti prieš amerikonus, kaip pirmiaus prieš Ispanijos waldžią pasikėlė kubecizai.

Karė ant Filipinų salų traukia sawo keliu. Nors čia yra dabar su wirszum 60000 amerikonizkos kariaunos ir nors karė traukia jau antri metai, pasikėlimas ne tik nesuwaldytas, bet iki sziole ne matyt dar, kad amerikoni imty wirszų. Rodo atwiruose musziuose amerikoni su sawo geresniais ginklais sumusza mažesnius pasikėlėlių pulkėlius, bet tuom ne daug nuweikia. Priesz didesnes amerikonų pajiegas pasitraukia pasikėliai, bet perėjus per kokią wietą, užpakalį kariaunos atsiranda wėl pasikėliai, kurie, nežiurint ant netoli esančių didelių amerikonizkos kariaunos dalių, ažuola ant wietų, kur yra silpni garnizonai; ne perleidžia transportų ir mažų toliaus traukiančių kariaunos dalių. Dabar pasikėlėlių pulkai atsirado wėl Manillės aplinkinėse wos 30 mylių nuo minėto miesto, kur yra kelios deszimty tukstanczių amerikonizkos kariaunos.

Pietini Afrika.

Prietaisose wandens traukimo aplinkinėse Bloemfontein dar wis burų rankose, todėl kariaunai Robertso ir miesto gywentojams pradeda pritrukti wandens. Burų didesni ir mažesni pulkai yra dabar iš wisų Bloemfontein krasztų. Kolonijū g kariauna, taigi kanadiečiai, australiečiai ir new zelandiečiai iš wisų pusų simpatijas burams tarp ciwiliuotų tautų. Tautos tos wienok jau seniai palowė tikėjusios weidmainingiems anglizkų wirszininkų skundams.

Burams atėjo iš Europos wėl nauji luosoriai, mieste Pretorijū yra dabar susitwėgęs naujas iš wisokių tautų korpusas skaitantis 2000 žmonių. Iš anglizkų waldyby atėjo teipogi keli tukstanczių luosorių ir pagelbėjimas. Mieste Pretorijū parėg darbar ginklų ir amunijos dirbtuwę, kuri atlieka darbą su wisu užganėdinancizai.

Portugalija iš tikro daleido iszodyti sawo waldybose anglizkų kariaunų. Transwaaliaus prezidentas praneszė portugalizskam gubernatoriui, jog tokį daleidimą laiko už „sulaužymą neutralizskumo. Burams dabar ne lieka nieko daugiau kaip ir Portugalijai laikyti už sawo priesz ir jeigu tik panorės, burai turi ties įsiwerži ir į portugalizskas waldybas.

Maskolija.

Daleidimas Portugalijos iszodyti anglizkų kariaunų portugalizskose waldybose Delagosa užtakos baisiai suerzino maskolius; wisi be iszskyrimo maskolizski laikraszcziai reikalauja nuo rando, idant jis atwira užprotestuotų priesz sulaužymą neutralizskumo isz pusės Portugalijos. Kadangi Maskolijoj laikraszcziai ne gali talpinti straipsnių prieszių rando mieriams, tai matyt, kad ir maskolizskam randui ne parankus nuolankumas Anglijai Portugalijos rando. Maskolizskas randas iki sziole wienok su sawo protestu dar neatsiliepė, bet pirmia pasirengia ant protesto, o paskui jau protestuotų.

Wokizski laikraszcziai nuo seniai garsina, buk caras atsilankys ant maskolizskų welykų Maskwoj ir isz čia iszduos atsiliepiamą į wisos Maskolijos gywentojų apreikszimas karę priesz Angliją, jeigu toje ne sutiks paliauti neteisingos karės priesz burų republikas. Rodo tokio atsiliepiamo dar caras ne iszduwė, bet teip kaip wokizski laikraszcziai pranaszawo, jis jau atkako į Maskwą.

Gegužiu mėnesij caras susiwažiuos Gedanijoj (Dancie) su Wokietijos ciecorium Wilhelmu. Kadangi waldonai bereikalo ne rengia susiwažiawimų, tai ir tas, turbūt, paskirtas ant kokių swarbių tarybų. Rodo Wokietija ne nori dabar stabdyti Anglijos jos karę pietinėj Afrikoj, kadangi ne žinodama, kaip gali buti, saugojasi pyktiesi su Angliją. Jeigu wienok Maskolija užmanys įsikiszmą Europos sawszemio wieszpatyszių ant apstabdymo karės Afrikoj ir prie to, radusi pritarimą kitų, pakwies Wokietiją, toje wargiai bo galės atsiskirti, kadangi per atsiskarmą nudytu wisą naudą isz kolektywizsko įsikiszmą, o Maskolijos ne apstabdytu nuo platinimo waldyby Azijoj Anglijos kasztais, wien jį pykintų.

Kad Maskolija rengiasi ant atlikimo kokių swarbesnės užduotės, matyt jau isz to, kad ji nesierzina su Japonija, su kuria stengiasi užbaigti draugizskai wienus nesutikimus. Kad neerzinti Japonijos, Maskolija atsiskak tuom tarpu net nuo tų apskriczių, kokių buvo pareikalawusi nuo Korėjos. Palowė jį gaudinusi Turkiją, kadangi mat reikalawimai didelių konceszių erzino Wokietiją. Reikia čia dar pridurti, kad maskolizskas randas pradėjo szwelniaus glostyti ir lenkus. Isz to wisko matyt, kad ji nori turėti luosas rankas ant nuweikimo swarbesnių dalykų.

Prancūzija.

Welykų subatjoj iszkilmingai likosi atidaryta visosvietinė paroda Paryžiuje. Nors paroda dar ne gatawa, daug dalių, o tame ir amerikonizskas pawilonas buvo uždaryti, bet ant atidarymo žmonių susirinko daug. Pirmą welykų dieną parodą atlanė 250000 žmonių, daugiausiai prancūzų isz prowincijos ir szwecių isz kitų krasztų. Atidarant parodą laikė kalbas Prancūzijos prezidentas ir prekystos ministeris. Abudu iszreikzė sawo wiltis, jog 20 szimietij sumazės karės ir kraujo praliejimai, tautos dirbs ant žmo-

nijos naudos. Abejotina wienok, ar wiltys kalbėtojų galės iszsipildyti, kadangi su nauju szimtuociu atsiranda naujos priedastys tautų nesutikimams, tokios, už kurias seniaus karių nieks ne wėdė. Rodo isznyks karės dėl priwatiszkų waldonų pažiūrų, dėl tikėjimo, bet už tai atseis-tautoms kowoti už prekystos reikalus.

Isz Lietuwos.

Agentai žmonių suwiliotų.

Po Wilniaus ir Minsko gubernijų walkiojasi agentai žmonių suwiliotajai, kurie kalbina kaimiečius kraustyti iš Siberiją, kur žada norintiems keliauti aukso kalnus, o ant kiekwienos galvos žada po 5 desiatinas žemės; medžiū giriose, girdi, galima kirsti po tiek, po kiek kas nori. Žmonės prigawėję kalboms įtiki ir kraustosi į aną palaimintą Siberiją, pardawinėja kolonijas, daiktus ir gywuolius. To tik laukia tie pri-gawėję, kadangi paskui perks wieską už szuns pinigų, wisai ne-sidairydami ant to, kad iszkeliawusiems Siberiją jų suwiliotiems žmonėms reiks ten badą ir wargą kęsti.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Mieste Smorgonėj, Wilniaus gub. skurį iszdirbinyciose Aro-nowyczio du darbininkai užsikrėtė siberizsku maru nuo skurį matomai nuo maro pastipusių galwijų, 17 kowo nuo maro pasimirė wiena mergina.

Isz Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

sumusztos apskundė žydų į sudą, bet tas iszteisino nieksz; tėjai kreipėsi į augsteszį sudą, bet prowos dar ne buwo. Už skundimą Rosenthalio, dirbtuwų sawininkai praszalino nuo darbo ir broj sumusztos merginos.

Minsko pawietij, dware Kul parengė kartono dirbtuwę, su naujais maszinoms. Kartona dirba isz medžio dwiejų wiesių — balg ir geltoną. Dirbtuwęj dirba 100 darbininkų ir meisterių specializistų.

Ant kapinių kaimo Dubrowna wiena moterizskė rado pinigų katilaitį užkastą po medžiu. Pini-gų buwo isz wiso 1600. Pini-gai tie sidabriniai daugiausiai po į dolero liwonizski, muszi Rygoj; kiti szwedizski, yra teipogi lietuwiszki graszai Zigmunto III laikų.

Užmuszista.

Rygoj, per užgawėnes wietinė amatiniųkų draugystė kėlė balių. Besiskirstant swecziams, ant tre-pų rado be žado gulintį žmogų su liczyna ant burnos, kurisai pasirodė urėdinku wietinės muiti-nyzijos. Kadangi jį pirmia matė geriant, tai tikėjo, jog jis yra girtas; nuwėzė jį namon, kur wienok tuojas pasimirė. Prie darinėjimo kuno daktarai užtė-myjo, kad kunas buwo perdurtas su laibu, smailiu durtuwu; buwo perdurta szirdis ir wienas inkstas. Žmonės pasakoja, kad minėto urėdinką perdurė kokia ten buwusi ant baliaus augsteszės luomos moterizskė.

Pamestų waių prieglaud-dos namai.

Kaune likosį parengti pamestų waių prieglaudos namai, kadangi, augant miestui, jie pasirodo ne atbutiniai reikalingi, kadangi mat ant miesto ulyczij meta wai-kus ne tik miesto praszardus merginos, bet ir kaimietės gabe-na į miestą sawo karsztos mėlės waisius. 10 d. kowo atsiwuwo paszwentiniwas parengtų namų. Tą dieną ant reikalų naujos įtai-sos nuo priwatiszkų aukautojų į-plaukė apie 500 rubl., o nuo be-10 gi nuo nesusekto priedaszių, Blėdij ugnies padaryta wiauose tuose atsitikimuose skaito ant 19293 rubl.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

Isz Smorgonės, Wilniaus gub.

Pirmutinėj pusėj kowo mėnesio Wilniaus gub. buvo isz wiso 14 gaisrų, isz kurių užgimė: 4 nuo neatsargumo paczių padegėlių, wieszup užwėizdos 394 rubl., taigi iszwio su wirszum 800 rubl. Kaune teipogi ketina sutwerti swiukatos ir waių aprupinimo draugystę.

rubėzių. Tuom mat nori isznaikyti kontrabandą, kuom žydai labiausiai užsiima. Tas labai ge-rai, bet kur dings iszwyti žydai ir kas gywęs parubėzių mieste-liuose? Reikia juk iszwyti kelias deszimtis tukstanczių žydų. Gal wietoj žydų į miestus partrauks burliokus?

Jawų prekės.

Pereitą sanwaite už lietuwisz-kus jawus mokėjo Wilniuje: už pudą rugių 74—75 kap., awių 60—65 kap., miežių 80 kap., žir-nių 80—100 kap., pupų 1 rub. 10 kap. Pudas szwiedzo nesudyto swiesto 11 rub., sudyto 9 rub. 50 kap. Pudas szieno 42—43 kap. sziaudy 22—25 kap.

Nuomonė lenkizsko laik-raszczio.

Lenkizskas laikrasztis „Prze-glad Wszeczpolski“ nr. 3 iszreisz-szė nuomonę apie lietuwiszką klausymą. Minėtas laikrasztis sako, kad dabar geriausiai len-pkams į tą klausymą nesikiszi. Laikrasztis wienok, nors sakosi eęs prilankus lietuwiams, bet isztikro rupinasi wien apie reika-lus lenkystės Lietuwij; nors len-gitas; nuwėzė jį namon, kur wienok tuojas pasimirė. Prie darinėjimo kuno daktarai užtė-myjo, kad kunas buwo perdurtas su laibu, smailiu durtuwu; buwo perdurta szirdis ir wienas inkstas. Žmonės pasakoja, kad minėto urėdinką perdurė kokia ten buwusi ant baliaus augsteszės luomos moterizskė.

Naujas budas gydymo gir-tuoklių.

Nieks teip ne kenkia tautoms ir wisai žmonijai kaip swaiginan-ti gėrymai. Baltwėidžiai, užmę-gius krasztus nuo žmonių apgy-wentus, ant greitesnio isznaikini-mo nuo žmonių, platina tarp jų gir-tuokliawimus, o tas į trumpą lai-ką isznaikina czielus tautizskų gaiwalus isz szimty tukstanczių, net isz milijonų galwų. Girtuo-klystė nupuldo ir ciwiliuotas tau-tas ne tik dorizskai, protizskai, bet ir fizizskai. Nuozimtis mir-czių tarp girtuokliawuszių szei-mynų yra daug didesnis negu tarp bleiwų, tokiose szeim-y-nose gema mažias waių, o ir tie pats silpni fizizskai ir protizskai: didelė dalis girtuoklių waių yra idijotai, kiti gi su menku protu, dar kiti ateina ant swieto su wi-sokiais nedorizskais palinki-mais; didžiausias nuozimtis wa-gilių, žmogūdzzių ir kitokių bjaurių nusidėjėlių yra arba girtuokliais arba waikais, girtuo-kliauwuszių tėwų. Girtuoklystės prisideda ir prie platinimosi wi-sokių limpanczių ligų ir apidemi-jų, kadangi prie apsilpnuto swai-ginanczių gėrymų organizmo lim-pa greičiaus wisokios ligos negu prie druto ir swieko. Limpan-cziuos ligos net tokios, kurios bla-wiems ne labai kenkia, pas gir-tuokliawuszius pasibaigia mir-czia apsigusčių. Ligos kwėpa-wimo organų, kraujo gyslų, ink-ty, krutėjimo organų, inkstų, drigenai, proto sawaiszymo, tan-kausiai atlanko girtuoklius. O kas swarbiausia, kad net waisai pasekmingai gydanti biaiwu, ant apsigusčių girtuoklių ne turi įjėkmės. Per gėrymų swaigian-czių gėrymų walia girtuoklių teip apsilpnuta, kad jie neisten-gia pasiprieszinti ir eina ten, kur weda juos bjauras palinkimas, o tas, žinoma, ne weda ant gero ir doraus kelio.

Naujas budas gydymo gir-tuoklių.

Nieks teip ne kenkia tautoms ir wisai žmonijai kaip swaiginan-ti gėrymai. Baltwėidžiai, užmę-gius krasztus nuo žmonių apgy-wentus, ant greitesnio isznaikini-mo nuo žmonių, platina tarp jų gir-tuokliawimus, o tas į trumpą lai-ką isznaikina czielus tautizskų gaiwalus isz szimty tukstanczių, net isz milijonų galwų. Girtuo-klystė nupuldo ir ciwiliuotas tau-tas ne tik dorizskai, protizskai, bet ir fizizskai. Nuozimtis mir-czių tarp girtuokliawuszių szei-mynų yra daug didesnis negu tarp bleiwų, tokiose szeim-y-nose gema mažias waių, o ir tie pats silpni fizizskai ir protizskai: didelė dalis girtuoklių waių yra idijotai, kiti gi su menku protu, dar kiti ateina ant swieto su wi-sokiais nedorizskais palinki-mais; didžiausias nuozimtis wa-gilių, žmogūdzzių ir kitokių bjaurių nusidėjėlių yra arba girtuokliais arba waikais, girtuo-kliauwuszių tėwų. Girtuoklystės prisideda ir prie platinimosi wi-sokių limpanczių ligų ir apidemi-jų, kadangi prie apsilpnuto swai-ginanczių gėrymų organizmo lim-pa greičiaus wisokios ligos negu prie druto ir swieko. Limpan-cziuos ligos net tokios, kurios bla-wiems ne labai kenkia, pas gir-tuokliawuszius pasibaigia mir-czia apsigusčių. Ligos kwėpa-wimo organų, kraujo gyslų, ink-ty, krutėjimo organų, inkstų, drigenai, proto sawaiszymo, tan-kausiai atlanko girtuoklius. O kas swarbiausia, kad net waisai pasekmingai gydanti biaiwu, ant apsigusčių girtuoklių ne turi įjėkmės. Per gėrymų swaigian-czių gėrymų walia girtuoklių teip apsilpnuta, kad jie neisten-gia pasiprieszinti ir eina ten, kur weda juos bjauras palinkimas, o tas, žinoma, ne weda ant gero ir doraus kelio.

Naujas budas gydymo gir-tuoklių.

Nieks teip ne kenkia tautoms ir wisai žmonijai kaip swaiginan-ti gėrymai. Baltwėidžiai, užmę-gius krasztus nuo žmonių apgy-wentus, ant greitesnio isznaikini-mo nuo žmonių, platina tarp jų gir-tuokliawimus, o tas į trumpą lai-ką isznaikina czielus tautizskų gaiwalus isz szimty tukstanczių, net isz milijonų galwų. Girtuo-klystė nupuldo ir ciwiliuotas tau-tas ne tik dorizskai, protizskai, bet ir fizizskai. Nuozimtis mir-czių tarp girtuokliawuszių szei-mynų yra daug didesnis negu tarp bleiwų, tokiose szeim-y-nose gema mažias waių, o ir tie pats silpni fizizskai ir protizskai: didelė dalis girtuoklių waių yra idijotai, kiti gi su menku protu, dar kiti ateina ant swieto su wi-sokiais nedorizskais palinki-mais; didžiausias nuozimtis wa-gilių, žmogūdzzių ir kitokių bjaurių nusidėjėlių yra arba girtuokliais arba waikais, girtuo-kliauwuszių tėwų. Girtuoklystės prisideda ir prie platinimosi wi-sokių limpanczių ligų ir apidemi-jų, kadangi prie apsilpnuto swai-ginanczių gėrymų organizmo lim-pa greičiaus wisokios ligos negu prie druto ir swieko. Limpan-cziuos ligos net tokios, kurios bla-wiems ne labai kenkia, pas gir-tuokliawuszius pasibaigia mir-czia apsigusčių. Ligos kwėpa-wimo organų, kraujo gyslų, ink-ty, krutėjimo organų, inkstų, drigenai, proto sawaiszymo, tan-kausiai atlanko girtuoklius. O kas swarbiausia, kad net waisai pasekmingai gydanti biaiwu, ant apsigusčių girtuoklių ne turi įjėkmės. Per gėrymų swaigian-czių gėrymų walia girtuoklių teip apsilpnuta, kad jie neisten-gia pasiprieszinti ir eina ten, kur weda juos bjauras palinkimas, o tas, žinoma, ne weda ant gero ir doraus kelio.

Naujas budas gydymo gir-tuoklių.

Nieks teip ne kenkia tautoms ir wisai žmonijai kaip swaiginan-ti gėrymai. Baltwėidžiai, užmę-gius krasztus nuo žmonių apgy-wentus, ant greitesnio isznaikini-mo nuo žmonių, platina tarp jų gir-tuokliawimus, o tas į trumpą lai-ką isznaikina czielus tautizskų gaiwalus isz szimty tukstanczių, net isz milijonų galwų. Girtuo-klystė nupuldo ir ciwiliuotas tau-tas ne tik dorizskai, protizskai, bet ir fizizskai. Nuozimtis mir-czių tarp girtuokliawuszių szei-mynų yra daug didesnis negu tarp bleiwų, tokiose szeim-y-nose gema mažias waių, o ir tie pats silpni fizizskai ir protizskai: didelė dalis girtuoklių waių yra idijotai, kiti gi su menku protu, dar kiti ateina ant swieto su wi-sokiais nedorizskais palinki-mais; didžiausias nuozimtis wa-gilių, žmogūdzzių ir kitokių bjaurių nusidėjėlių yra arba girtuokliais arba waikais, girtuo-kliauwuszių tėwų. Girtuoklystės prisideda ir prie platinimosi wi-sokių limpanczių ligų ir apidemi-jų, kadangi prie apsilpnuto swai-ginanczių gėrymų organizmo lim-pa greičiaus wisokios ligos negu prie druto ir swieko. Limpan-cziuos ligos net tokios, kurios bla-wiems ne labai kenkia, pas gir-tuokliawuszius pasibaigia mir-czia apsigusčių. Ligos kwėpa-wimo organų, kraujo gyslų, ink-ty, krutėjimo organų, inkstų, drigenai, proto sawaiszymo, tan-kausiai atlanko girtuoklius. O kas swarbiausia, kad net waisai pasekmingai gydanti biaiwu, ant apsigusčių girtuoklių ne turi įjėkmės. Per gėrymų swaigian-czių gėrymų walia girtuoklių teip apsilpnuta, kad jie neisten-gia pasiprieszinti ir eina ten, kur weda juos bjauras palinkimas, o tas, žinoma, ne weda ant gero ir doraus kelio.

Naujas budas gydymo gir-tuoklių.

Nieks teip ne kenkia tautoms ir wisai žmonijai kaip swaiginan-ti gėrymai. Baltwėidžiai, užmę-gius krasztus nuo žmonių apgy-wentus, ant greitesnio isznaikini-mo nuo žmonių, platina tarp jų gir-tuokliawimus, o tas į trumpą lai-ką isznaikina czielus tautizskų gaiwalus isz szimty tukstanczių, net isz milijonų galwų. Girtuo-klystė nupuldo ir ciwiliuotas tau-tas ne tik dorizskai, protizskai, bet ir fizizskai. Nuozimtis mir-czių tarp girtuokliawuszių szei-mynų yra daug didesnis negu tarp bleiwų, tokiose szeim-y-nose gema mažias waių, o ir tie pats silpni fizizskai ir protizskai: didelė dalis girtuoklių waių yra idijotai, kiti gi su menku protu, dar kiti ateina ant swieto su wi-sokiais nedorizskais palinki-mais; didžiausias nuozimtis wa-gilių, žmogūdzzių ir kitokių bjaurių nusidėjėlių yra arba girtuokliais arba waikais, girtuo-kliauwuszių tėwų. Girtuoklystės prisideda ir prie platinimosi wi-sokių limpanczių ligų ir apidemi-jų, kadangi prie apsilpnuto swai-ginanczių gėrymų organizmo lim-pa greičiaus wisokios ligos negu prie druto ir swieko. Limpan-cziuos ligos net tokios, kurios bla-wiems ne labai kenkia, pas gir-tuokliawuszius pasibaigia mir-czia apsigusčių. Ligos kwėpa-wimo organų, kraujo gyslų, ink-ty, krutėjimo organų, inkstų, drigenai, proto sawaiszymo, tan-kausiai atlanko girtuoklius. O kas swarbiausia, kad net waisai pasekmingai gydanti biaiwu, ant apsigusčių girtuoklių ne turi įjėkmės. Per gėrymų swaigian-czių gėrymų walia girtuoklių teip apsilpnuta, kad jie neisten-gia pasiprieszinti ir eina ten, kur weda juos bjauras palinkimas, o tas, žinoma, ne weda ant gero ir doraus kelio.

Naujas budas gydymo gir-tuoklių.

Nieks teip ne kenkia tautoms ir wisai žmonijai kaip swaiginan-ti gėrymai. Baltwėidžiai, užmę-gius krasztus nuo žmonių apgy-wentus, ant greitesnio isznaikini-mo nuo žmonių, platina tarp jų gir-tuokliawimus, o tas į trumpą lai-ką isznaikina czielus tautizskų gaiwalus isz szimty tukstanczių, net isz milijonų galwų. Girtuo-klystė nupuldo ir ciwiliuotas tau-tas ne tik dorizskai, protizskai, bet ir fizizskai. Nuozimtis mir-czių tarp girtuokliawuszių szei-mynų yra daug didesnis negu tarp bleiwų, tokiose szeim-y-nose gema mažias waių, o ir tie pats silpni fizizskai ir protizskai: didelė dalis girtuoklių waių yra idijotai, kiti gi su menku protu, dar kiti ateina ant swieto su wi-sokiais nedorizskais palinki-mais; didžiausias nuozimtis wa-gilių, žmogūdzzių ir kitokių bjaurių nusidėjėlių yra arba girtuokliais arba waikais, girtuo-kliauwuszių tėwų. Girtuoklystės prisideda ir prie platinimosi wi-sokių limpanczių ligų ir apidemi-jų, kadangi prie apsilpnuto swai-ginanczių gėrymų organizmo lim-pa greičiaus wisokios ligos negu prie druto ir swieko. Limpan-cziuos ligos net tokios, kurios bla-wiems ne labai kenkia, pas gir-tuokliawuszius pasibaigia mir-czia apsigusčių. Ligos kwėpa-wimo organų, kraujo gyslų, ink-ty, krutėjimo organų, inkstų, drigenai, proto sawaiszymo, tan-kausiai atlanko girtuoklius. O kas swarbiausia, kad net waisai pasekmingai gydanti biaiwu, ant apsigusčių girtuoklių ne turi įjėkmės. Per gėrymų swaigian-czių gėrymų walia girtuoklių teip apsilpnuta, kad jie neisten-gia pasiprieszinti ir eina ten, kur weda juos bjauras palinkimas, o tas, žinoma, ne weda ant gero ir doraus kelio.

Daktarai bando nuo seniai wi-sokų gydymo budų, bet waisai iki sziole ne iszdawė geidžiamų waisių. Atskyrimas girtuoklių nuo kitų girtuokliawuszių, atsakan-tis maistas, czystas ora, szal-tos maudyinės rods ne pasilieka be pasekmės ir kol gydymas ne gali sugriebti swaiginanczių gėrymų, jų ne geria, bet atsiradęs luosus, tankiausiai grįžta prie seno pa-linkimo. Bandė wartoti strichning, bet ir toje ne iszdawė tokių waisių, kokių daktarai nuo jos laukė. Tas budas pasirodė ne pa-rankus jau todėl, kad ant kuraci-jos reikėjo ilgo laiko, mažiausiai dwiejų metų ir ant to reikia gy-domą talpinti specializskose į-taisose.

nerolą tarnawo tarnas didelis girtuoklis. Nė joki persegėjimai ir prikabinėjimai ne gelbėjo, o je nerolai tarno ne norėjo pawaryti, todėl jis užsimanė išbandyti ypatingą gydymo būdą, kokį, pri- taikant su daktarų pritarimu, ma- tėt ant wieno maskoliszkio kare- wio Peterburge. Patalpino jis minėtą tarną ligonbuty, žinoma, su paties girtuoklio pritarimu ir įprastę daktarų duoti minėtam tarnui wiską aplaistytą degtyne, pradėdant nuo duonos, mėsos, baigiant wandeniu gėrymū; be degtinės gi ne duoti nieko. Po dwiejų sanwaiczių tokio gydymo, bėisai apsilpnytą ligonį, kadangi j pabaigę, dėl degtinės, su kuria aplaistytas buvo maistas, jis la- bai mažai, arba bewiek nieko ne walgė, paluosawo iš ligonbu- czio. Nuo to laiko tasai žmogus ne tik ne geria degtinės, bet net jos kwapo teip ne kenčia, kad jeigu ateina eiti jam pro karcze- mą, tai pereina ant widurio gat- wės, kad galėtų apsaugoti nuo kwapo to gėrymo, į kurį pirma be mīeros buvo įsimylėjęs.

Isz Amerikos.

Iszwežimas Amerikos produktu.

Kowo mėnesij isz Amerikos iszgabeno į swetimus krasztus ja- wų ir miltų už \$16867270, arba ant \$3000000 mažiaus negu per tokį jėu laiką pereitų metų; gal- wijų ir kiaučių už \$2171016, arba ant \$5000000 mažiaus; prowižio- jū už \$15366535, arba ant \$1000000 mažiaus; medwīlės už \$33096758 arba ant \$22000000 daugiaus; mineralizskų aliejų už \$6494510 arba ant \$12000000 daugiaus. Per paskutiniū gi 9 mėnesius iszga- bento: jawų ir miltų už \$29700 000 mažiaus negu pernai; galwi- jū už \$2000000 mažiaus; prowi- žio už \$5000000 daugiaus; žalios medwīlės ant \$13000000 ma- žiaus; mineralizskų aliejų už \$1400000 mažiaus.

Ypatiskas waistas ant gydymo wėžio.

PALMYRA, Wis. Gywenanti ciza moterizskė Wooster su pagelba ypatiszko waisto iszgydė nuo wėžio. Paszaukti miesto dakta- riū pripažino, kad minėta moter- rizskė turi wėžį ir užmorte pada- ryti operaciją, taigi wėžį iszpau- ti, nors paprastai operacijos ne daug gelbi, kadangi sykį iszpau- tas wėžys, wėl atsiranda. Moter- rizskė wienok ant operacijos ne- sutiko. Kas ten isz pažįstamų užmanė ligonei pabandyti gyd- tiesi su fygy waisiais; waistas tas jeigu ne iszgydys, tai wis gi nie- ko neužkenks. Moterizskė pa- klausė rodos. Ji walgė fygas, atmetė kitokį maistą, wīrė isz gėrymų, dėjo ant žaidžios fygas. Po tokiam gydymosi būdū wėžio epuogas nuo kuno nupuolė ir mo- terizskė dabar wisi sveika. Ar ilgai teip bus, žinoma, nieks ne gali pasakyti, kadangi wėžys gal atsinaujinti.

Apskūnde emigrantu užwēlždos kamisoriu.

Ant laiw "Caracas" atkako 3 balandžio į New Yorką darbin- kas Jorg Cruz nuo salcs Portori- co. Ateiw užwēlžda jį sulaukė, bet paekui paleido liuosai ke- liauti. Už sulaukymą be reikalo Cruz apskūndė į sudą emigracijo- biuro komisorių Fritsch, reika- laudamas \$50000 atlyginimo už sulaukymą be jokio pamato. Ant žmonizskio elpmosi su ate- wiais reikia nors tokio pamokini- mo griebtiesi priesz pagelbinjus garsaus Powderly'o. Juk nieko kito ateiwiai priesz ty ponų sa- walią rasti negal.

Nelaimė kastynese.

PITTSBURG, PA. 14 mylių nuo ciza, kastynėse N. 3 Pittsburg Coal Co. uđmīgē gaisras, ugnis užkīrto darbinjams iszėjimo ke- lią. Besidarbuojuant karsztai wienok a ugnį pasisekė su- waldyti ir tik du darbinjikai pra- puolė. Kada užmīgē ugnis, o- loje buvo 16 darbinjū, bet 14 isz jų pasisekė iszgelbėti.

Garinio katlio eksplozija.

BIG RAPIDS, MICH. Riter len- tų pjownyziuose atsitiko garinio katlio eksplozija. Iszlakszcziszių szukių du darbinjikai likosi ant wietos užmūzti, wienas darbin- kas ir wienas paszalinis sunkiai suzeisti. Pjownyzių trioba- prie to likosi su wisu sugriauta.

Pawoge daug alinū markū.

Per paskutiniū du mėnesiu nežinomi dar tikrai wagiliai pa- wogē isz paczto rando siunczia- mų alinū markū už \$16000: už \$10000 pawogē jų Washington, o už \$6000 Chicagoj. Suaresta- wo kokį ten Blaney, pas kurį rado markū už \$10000 ir jis ne i- stengē iszsiteisinti, kur jas gawo.

Sugriuwō namai.

PITTSBURG, PA. Ant kertės Wood str. ir 2 ave. sugriuwō di- deli ant keturių lobų namai, ku- riuose tilpo Armstrongo, McKel- ney & Co. parwų pardawinyziai ir 20 ar gal daugiaus žmonių, kurie tasyk buvo minėtoji trioba, atsirado po namų griuwēsiai. Prie to 3 žmonės likosi užmūzti, 6 mirtinai apkulti.

Wincziawone per telegrafą.

Mieste Kansas City gywenan- tis jaunawedys Condell ēmē szlu- bą su jauna mergina Oandiff gy- wenanczia miestē Mulhall, Okla- hamoj; abudu jaunawedžiai laike szliubo buwo wiens nuo kito at- stume 200 mylių. Szliuba jiems dawē per telegrafą, per telegrafą priēmē ir prisiegā nuo jaunawē- džiū.

Sudege motina ir dwejetas wauku.

DENVER, Col. Negr3 Singleton ir jos dwejetas waukų dwynucių sudegē namuose ant kertės 29 str. ir Lincoln ave. Ugnis užmīgē naktij nuo kerosininės lampos, kuri eksplozow.

Gaisrai.

NEW YORK. Miestelij Green- port sudegē didelės dēiū dirbtu- wės. Blėdį ugnies padarytą skai- to ant \$250000.

PANA, ILL. Siatū didelės gais- ras miestelij Okonee, Ill., kuris ne mažai blėdies pridirbo. Kaip mena, ugnis užmīgē nuo padegi- jos už \$200000 mažiaus; prowi- žio už \$5000000 daugiaus; žalios medwīlės ant \$13000000 ma- žiaus; mineralizskų aliejų už \$1400000 mažiaus.

CLEVELAND, OH. Sudegē ciza dirbtuwas Hunt Stamping Co. ant Hickor str. Blėdį ugnies pa- darytą skaito ant \$200000.

Nelaimė ant geležinkelio. CHATTANOOGA, TEN. Bėgantys isz ciza taworinis trukas, perwaziawę ant kelio stowintį mūlą, iszszoko isz rėlių ir isz dalies susidawė. Prie to du geležinkelio tarnai li- kosi užmūzti, o penki sunkiai suzeisti.

Isz darbo lauko.

ALTONA, PA. Ant Southern geležinkelio pakėlē sztraiką 1200 telegrafistų.

EVANSVILLE, IND. Kastynės Utopia, netoli Morgantown, Ky. likosi uđdarytos.

LINTON, IND. Czianykszcziszi- kasstynės tapo uđdarytos, o per tai 1000 darbinjū ne teko darbo.

Wichita kalnuose, Kansas, surado naujus anglių plotus, ant kurių patengs kastynės.

BELT, MONT. Darbai ciza wisai pasiiliowē nuo 24 d. kowo. Darbinjikai kraustosi į kitus krasz- tus darbo jieszkodami.

MILWAUKEE, Wis. Dratų jungėjai czianykszcziszių telefonų pareikalawo 8 darbo walandų ir užmokėsio po \$2.50 ant dienos.

DES MOINES, IA. 200 kel- nerių czianykszcziszių hotelių pakē- lē sztraiką ant iszkariawimo di- desnio už darbą užmokėsio.

WASHINGTON, IND. Darbin- kai Cabel Co. kastynių pakēlē sztraiką, kadangi kompanija ne- daleidžia darbinjams organizuo- tis.

CLEVELAND, OH. Czianyksz- cziai elektrotechnikai reikalauja pakēlimo užmokėsio iki \$2.90; dabar gauna jie po \$2.50 ant die- nos.

SHARON, PA. Darbai eina ciza nepraszcizaisiai, bet kad at- kanka isz kitur nemači darbinj- kų, tai yra ciza diktai žmonių be darbo.

BAY CITY, MICH. Darbai ei- na ciza gerai, dirba kiekwieną dieng. Szito miesto aplinkinėse rado naujus anglių plotus, ant kurių parengs kastynės. Yra ciza kelios cukraus dirbtuwas ir ma- lūnai; jose dirba gerai.

SAGINAW, MICH. Czianyksz- cziai kalnakasiai reikalauja pakē- limo už darbą užmokėsio ant 40%; darbdawiai gi siulo tik ant 20% didesnį užmokēsį.

TROSTBURG, MD. 500 kalna- kasių czianykszcziszių kastynių pa- kēlē sztraiką. Darbinjikai reika- lauja po 60c. nuo tonos. Kastynės likosi uđdarytos.

HOBOKEN, N. J. Czianyksz- cziai laiwy iszkrowėjai Ocean Steamship Co. pakēlē sztraiką. Darbinjikai reikalauja tokio jau užmokėsio, kokį gauna New Yorko laiwy iszkrowėjai.

PANA, ILL. Taylorvillėj atid- arē naujas kastynės. Darbai naujos kastynės prasidēs tuo- jaus po welykų. Dabar Illinoju- je, Christian pawietij, bus isz wi- so 26 anglių kastynės.

WHEELING, W. VA. Peczių dalyj National Tube Co. dirbtu- wēs atsitiko eksplozija, kuri pa- gadino įtaisyimus. Laike explo- zijos ne mažai darbinjū likosi suzeistų.

ROBINE, OH. Darbai eina ciza gerai, kastynėse dirba pilnā laiką. Darbinjikai turi prigulēt prie unijos. Rengia ciza naują szaftą prie Trall Run. Darbai jo- je neuđligio prasidēs.

DENNING, ARK. Darbai eina ciza gerai. Dirba kiekwieną die- ną. Yra ciza dvi szaftos, o ne uđligio prasidēs darbai trečioji, kurią dabar rengia. Uđdarbiai nuo \$2—3 ant dienos.

ALTONA, PA. Trijos di- džiausios anglių kastynės: "Al- ton Coal and Rooke Co.", "Henriette Coal Mining Co." ir "Tripoli Coal Co." nuo 1 d. ba- landžio pakēlē darbinjū uđdar- bi.

DOWSON, ILL. Darbai eina ciza gerai. Dirba kiekwieną dieng po 8 w.; nuo tonos moka po 49,7c. Dirbantiesi ant die- nos moka: widurij po \$2.10—2.25, ant wirsziaw gi po \$1.85—1.90.

CROTON LANDIG, N. Y. Ita- lijoni dirbantį prie "plymū Croton Valley pakēlē sztraiką, isz to užmīgē sumiszimai. Sutraukē ciza szteto milicija. Wienas mi- licijos seržantas likosi užmūztas.

TULUCA, ILL. Darbai eina gerai, uđdarbiai teipogi ne mažiaus: nuo 1 d. balan- džio moka nuo tonos po 75c, pirmiaus gi mokoje po 63c. Dar- binjikai priguli į unią, naujai ji į prisirasanti turēs mokėti po \$50, pirmiaus gi prisiraszymas kasztu- wō tik \$20.

NEW YORK. Cukraus trustas nusprendē, ant pakēlimo prekų cukraus, uđdaryti tulas jam pri- gulinczias rafinerijas. Pirmiau- siai uđdare New Yorko ra- fierijas ir per tai 10000 darbin- jū ant paczių welykų ne teko darbo. Dalį darbinjū jau pra- szalino, bet ir likusioje bus dar priesz welykas praszalinti.

ISZ Lietuwiszku dirwu.

Reikaluose kooperatywiz- kos pardawinyziuos.

Nr. 11 "Lietuvos" p. J. Najo- kas pakēlē klausymą peretiouse metuose tame jau laikaszczij nano pakēlto užmanymo parengzio di- delės lietuwiszkos kooperat/wiz- kos krasztuwēs. Mano atsilpmas ne rado pritarimo, kaip npritarē lietuwiai keli metai atgį D-rui Szliupui, kuris per "Lietuwiszka- Bal-ą" kalbino metų brolius tverti kooperatywizkos draugys- tes su wiskiais mēliais. Ma- tytt, bad dar musy breiai naudos kooperatywizskų draugyszių ne- suprantā. Laikas jienok jau suprast, kadangi nauda tokij draugyszių wisi gli matyti, pa- siđiurēj į kitų tatų swertas.

Kittaucziis, ko pwēniai neįsten- gia nuweikti, įszasi į draugys- tes, ant nuweimio swarbesnių užmanymų susieda szimtai ir tukstancziaz žmonių. Todėl jie stowi twirczias už mus, kadangi mes, apat stajimo bažnycių ir klebonijų, jeko daugiaus ne galime nuweikti, o reikalų turi- me daug daugiaus negu kittau- cziai, mum/truketa dar daugelio tokij įtais, kokias kiti nuo seniai

turi. Per sawo geresnį supratim- p, rengdamos wiskias nauda atgabenczias įtaisas kitos tau- tos surinko ne mažus turtus, isz jų atakantį nuosimti gali ap- wersti ant tautiszskų reikalų, ant apszwietimo ir tt. Musy gi už- duotis dirbti sunkiai fabrikuose ir kastynėse, kur apszwiesteni, sumanesni nesiweržia; prigulėti prie paszelpinių draugyszių, o jeigu jau kas priguli dar prie "Susiwenyjiemo", tai tokiām jau labai didelis unarus. Ar gi tuom mes galime pasikakinti? Ar gi tokios yra wien tatų pareigos? Man rodosi, kad ne; matome juk kad kitos tautos tokioms wien pareigoms nepasikakina ir juo kokia tauta stowi augszczias, juo daugiaus turi pareigų ir tos, kurios daugiaus pareigų pildo, wisame, lygiai protu kaip ir sawo turtingum, pralenkia kitas: Pereikime sztai nors New Yorko gatwes. Rasime ten wisokių tau- tų didesnius ir mažesnius biznius, lietuwiszkių gi, iszėjus kraucių szopų ir kelių saliuų niekur ne- uđtēmysi, o ir tų ne galima biz- niu wadinti. Kodėl mes ne norime pagerinti sawo būwį? Ne wien gal atsakys, kad musy broliai tamsūs, ne moka westi biznį, ant galo jiems truksta ant to pinigų. Tas ne gal wienok iszsiteisinti mu- sy nerangumą. Jeigu peržiurē- sime istoriją augimo kitų tatų biznių, tai pamatysime, kad di- džiausis szios dienos biznieriā ne su milijonais pradėjo biznį, isz iszapradži ir jie pinigų neturėjo: sztai sawinkas wienos isz di- džiausų Chicago pardawinyzių "Fairo", wokieitis Lehman, kurio turtus szgidien skaito ant 10 mili- jonų doliarų, 1875 m. pradėjo biznį su 3000 dol. Biznį sawo jis didino, o szgidien wertę jo skaitosi milijonais. Teip yra ir su kooperatywizkos ir kompa- nių parengtoms kitoms parda- winyzioms. Jeigu mes wisi A- merikos lietuwiai susidēj uđdē- sime biznį, juk ant to įstengtu- me sudėti szimtus tukstanczių doliarų be didelio sunkumo, o isz to wisi turētume pelną, ne wien musy brolis wargztantis szgidien kastynėse rastų lengwesnį darbą prie musy paczių biznio. Antai žyda uđlaiko diktai biznių ir kru- licijos seržantas likosi užmūztas.

Kas galima žy- dams, kodėl tas butų ne galima lietuwiams? Ciza reikia wien noro ir supratimo. Ant parengi- mo widutinio biznio ne reikia nė pusės tų pinigų, kokius lietuwiai saliuuose praleidžia tik per wie- nus metus. Dabar gi, jeigu lietu- wies uđsidėjo kur biznį ir jeigu jis gerai eina, tai žiūrėk, jau kitas prieszais uđdėjo kitą tokį jau ir tokiu būdu wienas kitam užken- kia ir isz biznio ne gali iszimti. Kokia musy bizniams ir mu- sy tikėjimėjzcos fanatizmas; nors rodosi tikėjimo nepriderētų kiziti prie biznio, musy broliai uđžiuri ant gerumo taworų sztore, bet labiaus ant to, ar biznį uđdē- jēs nėra kokiū bediewiu, kunigų prieszu, teip wadinami bedie- wiai wēl ne pirks nieko pas die- wuoczių, bet greiczias pas žydą turinti netikusį taworą. Rods užta: gauna netikusį taworą už brangius pinigus, bent randa pro- gą nubausti sawo nekencziąm broj. Mums rodosi, kad tasai sawitarpinis nesikentimas brolių yra didžiausia ir bjauriausia be- diewystė!

Man rodosi, kad priderētu pakelti Nr. 12 "Lietuvos" p. Nau- joko klausymą uđdėjimo koope- ratywizkos pardawinyziuos pri- ltimi ir ant platesnio apkalbėjimo su sawiwaūti lietuwiszkiems biznieriāms ir kitiems pritariā- tiems užmanymū. Jeigu musy biznioriāi nesuprantā naudos už- manymo, tai priderētu nors su- prantantiems atiliepti ir ne bi- nieriams sawiwaūti ir paskirti wietp. Nemielykite, broliai, kad asz, kalbindamas jus prie uđdēji- mo biznio, noriu wien jusų pin- gų szgriebti, o pasakui szpyga pa- rodyti". Galima juk sūddētus pi- nigus teip gerai apsaugoti, kad jų be pritarimo sudėjusij nieks ne galėtų paimti. Taigi, broliai, ne- nauskite, bet pradēkite darbą!

Mieste Indianapolis dabar uđ- deda kooperatywizskų didelį de- partamentaliszką sztopų už \$150000. Pinigus ant to surinks

iszleisdami 3000 akcijų po \$50. Už akciję ne reikia iszzyk wiy- pingų mokėti, galima jų wertę iszmokėti mokant nuo akcijos po 25c. ant sawaitės. Lietuwiai galētu ir to paties budo griebtie- si. Mums rodosi, kad ant tokij iszlygų gali Amerikoj atsirasti ne tik 3000, bet daug daugiaus lietuwij, kurie galētu mokėti ant surinkimo pinigų ant biznio po kworterj ant sawaitės. Reikia wien nora ir supratimo. Dau- gelis lietuwij daugiaus negu de- szimti kworterij be jokios nau- dos saliuuose palieka ir tai wienų tik subatos ir nedēlios dieng.

Red.

Isz Scrantono, Pa.

Mes, Scrantono lietuwēs, už- dėjome draugystę po wardu "Lie- tuwos Dukterų" szelpimui ligoje atsiradusių draugių ir rėmimui tautiszskų dalykų. Musy jauna draugystė augo ir drutinosi gana greitai, nes nuo uđdėjimo, faigi nuo 10 d. gruodžio, iki dabar prie jos pristoj 45 sanarės. Wienok po 2 mėnesių gywenimo draugystės užklio audra, apie ku- rią noriu placziau wisuomenei aprasyti. Susirinkimas atsebu- wēs 8 d. balandžio atidarē mums akis, pasirodē, kad reikia mums skitietis. Pirmėsė draugystės, p. Lipawyczienē, atidarē susirin- kimą tais žodžiais: "szita drau- gystė nuo szios dienos yra kata- liziska ir apie senus įstetus dau- gias kalbos nėra". Ant tų žo- džių sujudo moterys lyg bitės awilyje; iszmintingės pamatē, jog pirmėsė yra weidmainē ir elgiais despotiskais pagal sawo wien norą, neturėdama ant to tiesos, laužo wieną konstituciją ir jos wietį bruka kitą. Mes p-tyrē- me, jog priežodis po wieną moterį szaukē į kitą kambarį ir kalbino jas "bediewes" isz draugystės iszmesti; taigi mat pirmėsė buvo padarytas paslaptas bjaurus sukalbis ant iszardymo draugystės. Wienok tos, priesz kurias pirmėsė buvo surengtas sukalbis laikēsi twirtai senos konstitucijos, nors pirmėsė dēlaпта parengē kitą. Taigi mat į 2 mėnesius salaukėme dwe- įų konstituciją, tai per metus su- laukdume jų isz malonės musy prezidentės net 12. Isz to ma- tytt, kur spangas klausymas kun- go weda, jeigu jo nuđemintos tarnaitės nesirupina nė apie gerą garbą, nelaiko nė žodžio. Tegul jis pats sau lenda į purwyną, bet pakul moterims ant naudos kun- go po jį woliotes! Mes todėl pri- werstos tapome atsisikirti ir nuē jome į p. Szalnos swetainę ir ten apsznekėjome sawo reikalus pa- prastu būdu, nutarėme laikytiesi senos konstitucijos. Kasa lieka musy rankose ir katros sanarės norės, tai mielai priimi- me, jeigu užlaikys įstetus musy draugystės. Į naują adminis- tacią likusi iszrinktos sekanczios draugės: Pirmėsė—Ona Dilbi- tienē; kasierė—Konstancija Te- lizienē; sekretorė—Ludwika Szliupienē.

Tikimės, jog wies iszmintin- gės moterys prisidēs prie mu- sy draugystės, nes mes godojame liuosybą, o ne kunigų wergu- wā. Swarbiausius musy troszkima yra — pirmiausiai apszwiesti sawę ir pazinti tikras moterų prideretas, musy centus apwersti ant tautos ir sawo labo, o ne ant dabimio klebonij. Jeigu skaitlius drau- gų ir sumazēs, per tai nedaug nužudysime, nes su pulku kun- gų įangi, nieko nemislijanczių juk dar matiaus gero galima nu- weikti, negu su kelioms supran- tanczioms! Reikia wien drąsos ir gero nora, o su laiku tamybę ir weidmainystę pergalsime.

Sekr. L. Szliupienē.

Lietuwiai protestonai.

Wisi žinome, jog Amerikos lietuwiai protestonai wirsta į wo- mieczius, kadangi jie, neturėdami sawo parapijų, priwersti glaus- tiesi prie wokiecių, isz ko wokie- cziai moka pasinaudoti; swertus- tos gi lietuwiai katalikų organi- zacijos ne moka pritraukti prie sawos protestonų, kadangi, nors jos neszoja tautiszka wardą, bet wisi ant pirmos wietos stato katalikystę, kuom nubaudo pro- testonus. Jeigu todėl katalikai neisistengia prie sawo tautiszki organizacijų patraukti protesto-

nų, tai nėra, rodosi, kito kelio, kaip sutverti atskanczią protes- toniszka tautiszka organizaciją (mums rodosi daug butų prak- tiszkaus ne twerti ant tikėjimo paremtų organizacijų, bet grynai tautiszkas lietuwiszkas, kuriose lygiai protestonai kaip ir katali- kai turētu lygias tiesas; tikėj- miszki pamatai gali wien kenkti tautiszkos organizacijoms. Red.); be to wisi lietuwiai protes- tonai turēs pawirsti į wokieczius, kadangi, neturėdami paramos pa- wientauczius katalikus, pats buda- mi neskaitlingais, turi kreiptiesi prie wientikių wokiecių, kurie bent neužgauna jų tikėjimo, kata- likai gi, kunigų wedomi, ne su- pranta kaip protestonų galima už broj laikyti. Lietuwiai katali-ikai szgidien daug augszczias pakilo (jų yra gal kokių 20 kartų daugiaus. Red.): turi jie drau- gystes ir laikaszczius, protesto- nai gi žinomi wien isz to, kad priguli prie wokieczų parapijų, o ne turi atskirų organizacijų, pa- klausti atako, jog jie yra wokie- cziai, kadangi mat daugiaus pa- eina isz Wokietijos ir su wokie- cziais biciziliauja; kiti gi, nors paeina isz Kurszės arba isz Žo- maitijos, ne nori sakytiesi lietu- wiais ēsz isz baimės, kad jų ne palaikytu už polenderius turin- czius Amerikoj praszczias garbą. Kadangi, kaip sakiau, dėl tikėjimiszko katalikiszko pa- mato, ant kokio pastatytas Sus. Liet. Am., lietuwiai protestonai ne gali prie jo prigulėti, tai jiems ne lieka nieko daugiaus, kaip su- twerti panaszia tautiszka organi- zaciją isz lietuwij protestonų; su laiku, kada abiejų organizacijų wadowai supras, jog tikėjimisz- kas apubrēziawimas kenkia tau- tiszkiems reikalams, tasyk abidvi organizacijos galēs susijungti į wieną tautiszka, bet ant to reikia atskirti tautiszks reikalus nuo tikėjimiszskų wystyklų stabdan- czių tautiszka pirmęngystę. Pro- testonai ne turi nė laikaszczijų gotizskoms raidėmis spaudintų (Dalyti spaudą į du skyrus ne tik ne naudinga, bet wodinga tautiszka wienybē. Lietuwiai protestonai juk raszte wortoja lo- tywnizskas literas, tai jie gali skai- tyti ir laikaszczius ir knigas epudintas toms literoms, o musy laikaszcziai ne wisi tikėjimiszki. Ciza reikia wien nora. Red.).

Luciperis.

Isz Westvillės, Ill.

Musy prabaszczius 25 kowo isz sakinyziuos pagarsino, jog ant priėjimo welykinės kwitelių ne reikia. Mat sykį musy kunigėlis įgawo protą ir tikimės, jog sawo žodžio ne mainys. Dėl ko jis tą padarē, nežinia. Gal prie sawos nori patraukti lietuwius kitų pa- rapijų? Ch'cagiecziai galētu isz to pasinaudoti ir galētu pas mus atlikti welykinę iszapūnij, ne reiktu jiems mokėti baisyj kontri- buciją sawo klebonui, kurisai, kaip girdime, nepasiganēdina ma- žais pinigais.

Mat kur parapijoniāi nesiduoda kirpti, tai ir kunigai turi elgtiesi žmonizskiaus. Musizskis juk tei- posgi, mokytas Ch'cagos dwasisz- ko wadowo, griebėsi wiskokių pragumų ir gazdinimū, kad į sawo rankas pagriebti parapijos kas- p. Tas wienok ne pasisekē ir turėjo pats nusilenkti, negalėdamas pa- rapijonų skriauti, priwerstas ta- po elgtiesi su jais žmonizskiaus.

Girdime, Chicagoj lietuwiai rengia kitą parapiją, tikėdami per- tai apsaugoti nuo skriaudų da- bartinio dwasiszko wadowo.

Mieli broliai! neskreiskis jus dwasiszki wadowai, kada skriauti ne galēs, kada jus nesiduosite kirpti wilnā. Sugokites todėl wiskoki weidmainij, ypacz gi neprileiskite prie naujos parapijos atwirų ir paslaptį Krawczuno agentų. Ki- tų teip ateis už jusų paczių pinigų rengti trečią parapiją kitam da- bartinio klebono draugui arba a- gentui. Priežodis sako: saugo- kis, o Diewas tawę apsaugos. Ne- sisaugodami, įpulsite tik į naujas kilpas. Musizskis juk teipogi buwo Chicago dwasiszko wado- wo agentu ir pagelbininku, bet kad mes nedawēm jam agentau- ti, tai tuom priwertėme mes jį mums, o ne Chicago kunigui tarnauti.

Westvillietis.

Isz Dixon City, Pa.

Lietuwij suprantanczių tautisz- kus reikalus yra ciza mažai. Dabar atsirado wos penki wyrai, kurie panorėjo primesti sawo auką ant reikalų Paryžiaus parodos. Su- dėjome isz wiso \$1.36. Pinigai tie iszsiųti į "Lietuvos" redak- ciją (aukautojų wardai ir jų aukos buwo pagarsintos pereitame nu- meryje. Red.)

Kiti musy broliai miega, nesi- duoda prikelti, nesiduoda pa- traukti prie tautiszskų darbų. Lietuwij yra ciza apie szimtas wienų wyriszių, bet terp to skaitlius ne daug yra suprantan- czių kuom jie yra; net terp sa- prantanczių sawo tautiszską kilnę ne daug yra galinczių suprasti reikalų prisidėti kuom nors prie musy tautiszskų darbų ir užmanymų. Skaitanczių laikaszczius ciza teipogi ne daug; yra keturi "Saulės" skaitytojai, wienas skai- to "Lietuvą", wienas "Tėvynę" ir wienas "Tėwynės Sargų". Ant szimto lietuwij, skaitlius skaity- tojų yra per mažas. Žnoma, jeigu czianykszcziai lietuwiai skaitytų daugiaus geresnių laikaszczijų ir supratims jų pasikeltu, ne stowėtų teip dėmai. Kalbinti juos wienok prie skaitymo gyna pa- wojinga, kadangi jie, nesuprasda- mi naudos skaitymo ir tautiszskų darbų, kalbianczius prie to wadi- na bediewiais arba szliupnariāis.

Biznių naudingesniū lietuwiai ne turi, yra ciza wien trys lietu- wiszki saliuai. Kadangi wienok lietuwij yra ciza wos apie szimtas, o tame skaitliuje ne wisi girtuokliauja, tai, žinoma, tikriems saliuų palaikytojams reikia gerai pilti į gerklę ant palaiky- mo lietuwiszki saliuų.

Darbai eina ciza ne geriausiai. Wisi lietuwiai dirba bewiek wien kastynėse.

W. S.

Ant kankintinių.

Pamatės laikaszcziose, jog komitetas padalinimū aukų mu- sy kankintiniams jau iszrinktas, aukauj ir asz wieną doliarą ant isztremtų musy brolių už tautisz- kus darbus. Jie už garus darbus nubausti netikusij maskoliszkų waldžij, pusbadžiai waiszczioja Maskolijos widuriuose, ne galēdami rasti nė jokij darbų, ka- dangi, kaip matome isz atsiliepi- nių laikaszcziose, jiems neda- leidžia užimti urėdų, priwatizski darbdawiai teipogi prie darbo jų ne priima, o prie fabrikų už- drausta isztremtiems net prisari- tinti. Isz to matome, kokios ne- žmonizskos yra prakeikti carų waldžios, kaip nežmonizskai jos kankina musy brolius už jų sten- gimasi apszwiesti žmonis per platiniū lietuwiszki rasztų!

Taigi, mieli broliai, aukauki- me, kiek galėdami, ant szelpim- to ty musy brolių, kurie pasi- szwētē ant musy wisų labo ir užtai teip baisiai, nežmonizskai tapo neteisingų waldžij nubausti. Gelbkime juos kaip galėdami. Nesigulėkime wieno ir kito de- szimtukto, wieno ir kito kworte- rio! Per tas aukas nepawargai- me, uđdirbsime ciza Amerikoj ir daugiaus, o už szelpimą ne kaltų atsiradusių nelaimėj Diewas mums palaimys. Neikime nors wieną subatwakarį į salijū, o tuos pinigus apwerskime ant kankintinių! Drytu prie aukų paraginti wiesus Bridgeport lietu- wius kaip geras mano pažinstas- mus. Pridėkite ir jus sawo auką ant nelaimingų musy kankintinių.

Witalius Jusaitis.

Kankintinių reikaluose.

Pinigus į "Lietuvos

Isz wisur.

Britiszkioj Kolumbijoj, ant upės Koyukut, surado labai turtingus aukso plotus.

Prusų randas pradėjo witi laukan isz Slezijos czekiskus kastyinių darbinikus. Pirmiaus wijo lenkus ir lietuwius, dabar weja cekus.

Mieste Leipzige, Saksų karalistėje, Wokietijoje, užsėdę Engelmano ir Richtero celuloido dirbtuwės. Ugnyje pražwo arba užsimusė 11 žmonių.

Kastyinėse Laurahute, Slezijoje, užgriuwio 16 darbinčių, isz kurių tris isztraukė dar gywus, bet baisesi sumankytus; kiti yra dar užgriuwusioj oloj, bet turbūt jau ne gywi.

Kriokawoj, Lozorians ligonbuty daraktari asistentai pareikalawo pakelimo už sawo darbą užmokėsinio, kitaip žada sžtraikuoti. Reikia czia pridurti, kad minėtam ligonbuty daug daraktų asistentų yra wisai be algų.

Aplinkinėse Moeding ir Neustadt; teipogi tulose Windobonos priemiesčiuose dideli twanai daug blėdies pridurbo; yra kaimai, kur wanduo nusėzė triobas su wisais gywentoj turtais. Sžmtai sžimynų per tai ne teko pastogės.

Laikie lenktyinių automobilių Paryžiuj, atsiuwusiu pirmą welykų diėną, wiens automobilis ne iszspaskytu greitumu įbėgo į pulką žmonių atėjusiu prisidūrėti lektynėms, 20 žmonių parmusė ir perwaziawo; kelis isz jų su nulaužtomis kojoms ir rankoms reikėjo gabenti į ligonbutį.

Netoli miesto Coruna, Ispanijoje, kada kunigas dawė paskutinįj patepimą mirsztančiam ligoninui, įgriuwio grindys ir mirsztantis, kunigas ir daug susirinkusių žmonių pradėjo ispuolė į gilią po namais rusį. Ligonis ir keturios paszalinės ypotos likosi užmuzstos, o 14 sunkiai suisęstų, tame skalijuje ir kunigas.

Ant wiso swieto didelių paszrierinių garlaidių galinczių paimti 11000 tonų sunkenybės yra tik 20. Daugiausiai tokių didelių garlaidių turi Anglija ir Wokietija, nes po 9; Amerika gi turi tokių tik 2. Bremos garlaidių kompanija turi tokius didelius laiwus 2, Hamburgo gi kompanija 7.

Miestelį Klapper, Czekijoje, 11 d. balandžio atlankė smarkus žemės drebėjimai, kurie sugriowė apie 50 namų. Prie to daug žmonių likosi užmuzstų arba sžiszių. Reikia czia pridurti, kad Czekijoje labai retai buwė žemės drebėjimai; isz dabar gywuojančių žmonių nieks ne atmena, kad czia butų kada buwė žemės drebėjimai.

Per pirmą bertainį szių metų per Bremos ir Hamburgo portus iszkelfawo į Suwienytas Walstijas isz Europos 45098 iszeiwa; per tą patį laiką peraitą metų iszkeliawo jų tik 26765. Kowo mēnesy szių metų skaitlius iszeiwų buwo dwigubai didesnis negu pernai. Terp iszeiwų daugiausiai buwo Maskolijos ir Austrijos pawaldinių; wokiecių gi skaitlius pasiliko bewiek toks jau kę ir pernai.

Azijatiskas maras Indijose užima wis didesnius plotus, dabar ta baisesi ligą apsiereiskė Cawpore. Waldžios norėjo parengti kwarentėną toj miesto dalyj, kur apsiereiskė ligą, tas wienok tik sukelė cziabuwįj indiecių maizstus. Maizstinėjai užpuolė ant sargų ir kareiwų; susimuszime daug kareiwų likosi užmuzstų. Waldžios susaukė liuosnorius ir pagelbė silpnai kariami ant sawaldymo maizstinėjų.

Paryžiuj 14 d. balandžio paroda likosi ofiojaliszka atidaryta, nors dar ne wisas parengta, kaip reikia. Daugiausiai diktų ant parodos bus isz Prancuzijos, nes uos atėis 30000 iszstatytojų.

Antrą wietą užima Amerika su 6564 iszstatytojų, trečią Belgija su 2500 iszstatytojų, Wokietija su 2000 iszstatytojų, su tiek jau Italija, Maskolija su 1500, Skandiniawija su 1400 iszstatytojų, Austrija su 1000, Anglija su 600, Angliszkos kolonijos su tiek jau.

Ant wisoswietinės parodos Paryžiuj, apat kitokių dalykų, nuo 9—16 liepos alsibus žemdarbių kongresas. Amerikoniszi žemdarbiai užmano sutwert terptautiszkę žemdarbių trustą, sumažinimą ant 20% plotų kwiecizais užsėti, idant ant tiek nuosimczizų galima but pakelti prekes kwiecizų. Mums rodosi, kad amerikoniszkų kwiecizų augintojų norai ne gali iszspildyti, kiti ant jų užmanyimo ne pristos. Dabar jau ne kas kitas tik amerikoni ai nupuldė kwiecizų prekes.

Muencheno archiwsykupas Stein uždraudė wisems Bawarių kunigams lankyti teatrą ir wadinėti ant bicyklių. Wadinėti ant bicyklių daleista tik kaimų kunigams ir tai wien su tikėjimiskais reikalais į tolymesnius nuo bažnytkiemo kaimus, kaip antai: lankyti ligonius su paskutiniaisi sakramentais ir tt. Pasinaudoti isz bicyklio prie kolektywimo aukų ant kunigų naudos jau ne walia.

NAUJI ISZRADIMAI.

Dras Gerber isz Karaliaučiaus iszrado prietaisų, kurių pramėnė wardu diaphonoskopu. Su pagelba sžitos prietaisos galima apszwiesi žmogaus smegenis ir matyti wisą, kas yra galwos wyduryj.

Ryme, Italijos kariszkos waldžios atliko bandawones su nauju karabinu, kurį rengiasi įwisti italiszkioj kariuonėj. Naujas karabinas duoda 17 sziwų į wieną minutą. Sziwiai isz naujo karabino siekia toliaus, negu dabartinis.

Peterburgo chemikas Sloncki iszrado budą dirbimo lankaus stiklo. Tasi stiklas teip jau permotomas kaip trapusis, bet jis linksta kaip popiera, o ne lūžta. Iszradėjas pardawė jau sawo iszradimą wienai kompanijai, kuri parengs ant dirbimo tokio stiklo specialiszką d.rbtuwę Peterburgo aplinkinėse.

Prancuziskas daktaras Damer pradėjo pasekmingai gyditi džiowa sergancius. Ant gydymo jis wartoja ne aptiekų waistus, bet elektriką. Isz 17 jo gydijų pagal naują budą džiowa serganczių, 3 su wisu iszgyjo, kiti gi žymiai pasitaisė. Po 15 elektrizawimų kosuly pasiluhia, o spjaulduose džiowos bakterijų ne buwė. Sžitą naują waistą nuo džiowos prancuziszi daktarai laiko už geriausią už wisus iki szio žinomus džiowos gydymo budus.

Wokietys Bergman padirbo naują karabiną ir rewolwerį, isz kurių į pusę minutos galima paleisti 50 sziwų. Isz naujų karabinų galima sžaudyti ir pataikyti žerai nuo wieno wiorsto. Sziwų rezeworas yra sudėtas amunicijos wežimuose, kadangi kareiwis ne galėtu tiek sziwų pakelti, kiek isz tų naujų karabinų ir rewolwerių galima iszszauti. Ant szowimo reikia wien patraukti ir numeruoti į paskirtą wietą ir sžaudyti tol, kol amunicijos wežime ne iszbaigia sziwų patronai.

17 metų progimnazijos mokintinis Mieczislaw Wolffas isz Czenstakawo, Lenkijoje, iszrado prietaisą ant matymo isz labai toli, pawekslan isz Europos galiama matyti iki Amerikai. Maskoliska izdo miusterija iszradė jau jaunam iszradėjui psetentų. Panaszij prietaisą iszrado teipogi lenkas Szecepanik, bet prie to wietas reikia sujungti dratais, teip pawekslan, kaip jungia wietas ant susiklėbimo per telefoną; pasinaudojant isz Wolffkės prietaisos wietų jungti dratais ne reikia, jų wietą užstoja žemės oras.

Wienas chemikas isz szeto Massachussetts iszrado budą džiowinio mēsos su pagelba elektriszkos szwiesos. Mēsoj teip iszdziowytoj nėra nemaitingų medegų, todėl ant pasidrutinimo nė reikia jos daug. Ant iszwalytos nuo taukų mēsos minėtas chemikas leidžia sausą ir karštą orą ir dideli smarkumo elektriszką szwiesą. Po jų itekme mēsa teip iszdzista, kad galima ją sutrinti į milius. Žiupsnis tokių mēsinų miltų duoda užtektiną maistą žmogui ant dwiejų dienų.

Užweizėtojas Pasteuro instituto Paryžiuj, D-ras Marmorek iszrado naują waistą arba serumą ant gydymo džiowos, kurisai likosi iszbandytas ant džiowa serganczių ligonių ir pasirodė gana geru. Marmorek iszbandė naują waistą ant 12 ligonių. Didesnė jų dalis po desimecziai įezirskimų naujo waisto su wisu nuo džiowos iszgyjo, ligos bakterijos prapuolė, kiti gi, nors ne iszgyjo, bet žymiai pasitaisė. Sžitas naujas waistas ne wodingas, jis ligoniams ne gali užkenkti. Pasteuro institutą dabar daro su D-ro Marmoreko waistu tolesnes bandawones.

Žwėrys ir žmonės.

Žmonės giriasi, kad terp gywų sutwėrimų jie protiszkai ir doriszkai ant augszcziausio stowi laipsnio. Kad protiszkai žmonės stowi augszcziausio doriszkio lapenio, tai to be iszskyrimo ne galima pasakyti. Rods žmonis nuo piktio darbo sulauko wieszpattytės tiesos, tikėjimiskai prisakymai ir drauginės formos, kurios isz tikro ne piktio, bet geru nuo žmogaus reikalauja, bet kas isz to daugelio prisakymų, jeigu jų žmonės ne pildo, jeigu jiems tulose dalykuose truksta palinkimo prie gero, truksta supratimo sawo priderycių. Pažidurkimej milijonus sukrautus rankose didžturcių ir paklauskime, ar jie prie rinkimo jų turtų nesulaudė doros prisakymų? Žinoma, kad sulaužė, nors waiszczioja į bažnyčias, pildo tikėjimiskias formas. Tuom tarpu, kaip sako D-ras Wood, žwėrys turi tulose apsiereiskimose geresnį už žmogų sawo priderycių pajautimą, pildo pagal sawo supratimą doriszkus prisakymus, gėdisi, jeigu tuos prisakymus sulaužė. Žwėrys labiau myli sawo waikus, negu tas matyt terp žmonių, terp žwėrių yra didesnė guodinė moteriszkos lyties negu tai matyt tarp žmonių, kur meilė, antai ypacz Lietuwioj, remiasi ant skaitliaus rublių. Tegul, pawekslan, kaulinėjke, parszas pradės kwieksiti, tai jo balansas sukelia wisas twarte esančias kiales, no wien motiną, wisos ro dosi, pasirengusios etoti į kową su norinciziais skriausti mažyčius; tų patį galite matyti, jeigu ant kaulių bandos užpuls koks draskantis žwėris: tasyk senesnės kiales suworo mažliukų ir widuri, o pacios stoji aplinkui ant apgynimo widuryj esančių dar silpnų mažyčių. Tas pats bus, jeigu kas užpuls ant werszio: tasyk wisą galwijų banda kreips sawo ragus priesz drąsulių iszdrusų nukriausti mažliuką. Tame žwėrys stowi mat augszcziaus už žmogų. Kaslink gi guodinė moteriszkos lyties, žwėrys teipogi pralenkė žmogų. Nė wienas szuwa, kuris kam nors wertas, niekada ne nuszkiaus, ne kandžios kalės, nors ant to ne turi razytų ir knigose spaudytų prisakymų uždraudžiančių tą daryti. Rods kalė pati doriszkai stowi ne augszcziausiai, bet žmones ir už kaltes ne baudžia kalį; užtai wien kalė gali pagimdyti baisesi pjowynes terp szunų, bet ir tasyk prie kalės, ant jos apgynimo isz szalių pasilieka keli szunes, kada kiti teip sawę pi-unasi. Godonė moteriszkos lyties terp szunų stowi teip augsztai, kad paprastai szunes ne weja iš giminingos szunų weislei wilkienės, retai kada ant jos užpuola. Teip jau elgiasi ir arkliai. Noramus, nesiduosdantis su waldyti arklys ramiai tempia wėžimą, jeigu jis pakinkytas į pageltą kumelę; užtai kumelės spardo lygiai kumelę kaip ir orklą. Prof-eorius Hutchinson priemens, kad szunes, neuriut ant nekentimo kaczių, mažiems kačiukams nieko ne daro. Yra wienok ir terp szunų toki kaip ir žmonės, kurie lygiai skriaudžia mažus kaip ir silpnęs sawo weisles moteriszką lyj, bet wisgi tokių yra mažiaus negu tarp žmonių.

Nauji rasztai.

Dirva. Nr. 1, kniuga 13. Twanas, H. Stenkwicziaus. Tomas I. Sawio 1900 m.

Isz Stenkwicziaus trilgijos arba trijų istoriszkų pasakų apimanczių tuos pacius weikėjus, Twanas nepriguli prie geriausio; geriausia yra pirmutinė p. w. "Ugne ir kardu", o silpniausia

paskutinė po wardu "Wolodjowski"; Twanas užima widuri. Jėme wienok yra dals apimanti Lietuwos apraszymų, paminėti keliai wedanti per musų tėwyne, aprasziti teipogi tuli listawų papročiai. Dėl tų nors pawirszutiniszkų apraszymų musų tėwyne, turbūt, "Dirvos" iszleistojas isz didelių Stenkwicziaus istoriszkų pasakų ir paėmė pirmiausiai Twanę? Pasaka ta ilga, užima tris tomus; dabar lietuwiszkio wertimo iszėjo tik tomas I. Tikimės, kad greitai iszeis ir likusieji du tomai, kad su szituom weikalu ne bus teip kaip su "Pajauta", kurios iki szio iszleistas tik pirmas tomas, kitų gi žmonelės, nusipirkę pirmą, dar wis laukia. Kiekwienas rasztas ne pabaigtas ne turi didelės wertes, o jau apysaka ne pabaigta yra wisai be wertes. Kadangi wienok isz literatiszkos pusės "Twanas" stowi daug augszcziaus už Pajautą, tai žinoma, iszeistojas ne pasigandęs iszleisti tik wieno tomo.

Stenkwicz priguli prie geriausio lenkiszkų rasztininkų, ypacz dabar jo wardas pagarsėjo po wisą civilizuwotą swietą, jo pasakas swarškos ir werczia į wisas civilizuwotų tautų kalbas. Nors terp tų pasakų Twanas ne stowi ant pirmutinės wietos, bet jis wi-gi priguli prie geresnių. Raszės jame, formoj pasakas, užima apraszymu Lenkijos weikalų laikuose paskelimo kazokų priesz Lenkiją ir szweda užpuolimo. Welyjame skaitytojams nusipirkti šitą knigą. Ras joje ne mažai apraszymų ir lietuwų weikėjų.

Kiek yra pažįstamų gywų sutwėrimų ant swieto?

Laikrasztis "Die Natur" paduoda apskaitymą, kiek yra ant žemės wisokių gywų sutwėrimų. Wisokių apraszų atmainų wisokių skyrių gywuolių yra 400000, tuom tarpu mokslincziams pažįstamų atmainų augmenų ant žemės yra tik 150000, taigi daug mažaus negu gywuolių. Isz gywuolių daugiausiai atmainų turi wabalai, nes jų mokslincziams pažįstamų 280000. Pauk-zezių atmainų skaito tik 13000. Žwėrių yra 12000 atmainų (gal but, kad didesnę labai jųjų gilumose yra atmainos jų ir weisles mokslincziams nepažįstamos, kadangi tos gilumos ne wisur pilnai isztirtos). Reptilijų yra 8400 atmainų, o terp jų kirmelių yra 1640 atmainų, o terp jų 300 atmainų nuodingų. Worų yra 2000 atmainų, o moliuskų 50000 atmainų; kirminių 8000 atmainų.

Wietinės Zinios.

Gywenantis po nr. 8836 Exchange ave. lietuwys L. Jurewyczius norėjo iszwalyti sawo karabiną, bet užmiršo, jog karabinas užprowytas: patrukė ir karabinas iszszowė, o szuwis teip sunkiai Jurewyczijų užgawo, kad nuweltas į ligonbutį, ten tuojaus pasimirė.

Pereitą sawaitę, ant wyskupo prisakymo buwęs prie kun. Krawczewo asistentas kun. Steponawyczius ir Czekiszką halę, ant Decoven ul., susaukė mitingą naujai besitwenzėjus Czechojų lietuwiszkos parapijos. Isz mitingų wienok nieko neisėjo, kadangi parapijonai isz syk parodė neuzsitikėjimą kun. Steponawycziumi. Dabar ant atelsančios subatos parapijos komitetas, ant apswaratymo klausymo, szaukia mitingą.

Pereitos seredos dieną likosi nuszuata jauna giesmininkė, Ida Keller. Nuszwę ją jos swainis, kurisai, nors ne seniai apsiwedė, bet buwo įsimylėjęs į Idą. Jos suzieduotinis Wagner, dažinojęs apie užmuzsimą, atlankė kuną ir ugrįžęs namon, tuojaus pasikorė. Užmuzsėjas, atlikęs sawo darbą, ir pats nusiszowė.

Gywenantis po nr. 722 W. 12 ul. 17 metų Julius Sihel, ne galėdamas gauti darbo, nusprendė nusizdyti. Pargrižęs namon, padegė lową ir pats ant jos atsizgulė. Kada kaimynai, pajutę dūmus, įsiwėrė į jo kambari, ant lowos rado jau tik apgriuwusį kuną.

Paskutiniame nr. "Kurejas" garšina, jog "Lietuvos" redaktori Szernas apiešia "Lietuvą" ir paima rėdymą kun. Krawczewo iszleidiama "Kataliko". Pawalkas tas neteisingas. Galime užtikrinti "Kurejį", jog Szernas ne apiešia "Lietuvos" ir neima rėdymą "Kataliko", bet kaip buwo, teip ir pasilieka "Lietuvos" redaktoriui.

SENŲ GADYNIŲ

Isnyke gyvi sutwėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tasą.)

Pirmutinį skeletą atsiuntė isz Argentinos į Madridą 1789m. Skeletą tą rado krante upės Lukson; jis yra dabar Madrido gamtos muzejuje. 1795m. antrą ispaniskas gubernatorius atsiuntė isz Peru. Paskui mokslinczius Woodbine, aliuwijaliszką pampasų lygumoj, rado daugiaus kaulų sūtų žingeidžių sutwėrimų ir trečią skeletą.

Megatherium waikščiojo pasirėmęs ant paskutinių kojų teip kaip tuli dinosaurai arba šios dienos kengurai. Skeletas jo esantis Londono gamtos mokslų muzejuje perstato žwėrį 18 pėdų augščio; kaulai jo stambesni negu šlapio, taigi matyt, kad megatherijai buwo druti. Kulnų kaulai keturiszyk storesni už tokius jau kaulus didžiausių šlapio.

Ne tik storumas kaulų parodo, kad šitie žingeidus sutwėrimai buwo labai stiprus, bet ir pats pavidalas kaulų, kurių pawirsčius siurksžas, kraštai iskarbuoti; is ko matyt, kad prie kaulų buwo pritvirtinti stambus tvirti muskulai. Prysakinė kuno dalis sulyginant lengwa, bet už tai pasturgalis sunkus ir neispaaktyto tvirtumo. Uodega stora, kaulai pilni ir didelio tvirtumo. Prysakinės kojos ilgos ir teip jau tvirtos. Ant wisų kojų buwo tvirti nagai, kuriuos gywuolys wartyjo ant kasinėjimo žemės.

Kaip šiadien gywuojanti tinginiai ir serdokiniai (turinti kuną uždengtą kietu serdoku) žindanti žwėrys, teip ir megatherijai prysakinę žandų dalyj ne turėjo dantų. Kruminiai dantys, kurių šitie žwėrys turėjo po penkis is abiejų pusų virsztančiame zandė ir po keturis apatiniamie, susideda is tusčių prizmos pavidalo cilindrių devynių colių ilgio; jie buwo isodyti į gilias lomas žanduose. Kitokių dantų megatherijai ne turėjo. Nusitrynus užsmailintai danties viršunei, jie stojoši bukais, su iskarbuotais kaip šukos kraštais, kurie gerai tiko ant kramtymo augmenų lapų, kufriais šitie žwėrys maitinosi. Šlapiai, mintanti tokiu jau maistu, kramto laivas dideliais kruminiais dantims, bet kada wien nusitrina, jų wietoj isauga kiti. Megatherijai gi turėjo tik wieną dantų atmainą, bet jie, nuolatini augdami per wisą gywuolio amžį, pasiliko tie pats, gywuolys ne reikalawo juos mainyti, kadangi nusitrynus, dantis augdamas vėl išlindo ir teip jau prie kramty mo tarnawo kaip ir is pradžių.

Kaip matyt ant skeleto, snukis buwo isstysęs, taigi gal but, kad jis užbaigtas buwo trumpa triuba tokią kaip pasapirus. Apart to, megatherijai turėjo ilgą liežuvį, kurį wartyjo, teip jau kaip šios dienos žirafos, ant skabymo medžių lapų, kuriais maitinosi; su pagelba liežuviu galėjo palenkti mažesnes medžių šakas, laibesnius gi medžius jie su visais milžiniškais megatherijais.

Megatherium.

su galėjo nulaužti arba palenkti, ant to wartyjo stiprias pirmutinės kojas. Ant to tai megatherijams ir reikalingi buwo sunkus ir stiprus kaulai ir muskulai. Kaip matyt ant viso kuno sudėjimo, jie buwo ne rangus, waikščiojo palengwa. Nors kojos užbaigtos ilgais ir aštrais nagais, bet kad kunas žwėries labai sunkus, tai megatherijai ne galėjo laiptioti po medžius teip, kaip tai daro šios dienos giminingi jiems tinginiai, bet nagus wartyjo ant atkasimo medžių šakų ir paskui atkasus tiesiog iswėrtė ir nuėdė jų lapus.

Kita weislė to pačio sutwėrimų skyriaus buwo tai mokslinczių praminta wardu *Mylodon*. Šitie, nors buwo silpnėsi ir mažesni, bet visgi drutesni ir didesni už šios dienos karštų kraštų tinginius. Mylodon turėjo 11 pėdų ilgio. Liekanas sūtų sutwėrimų rado tuose jau kraštuose, taigi Argentinos pampasuose. Is sawo pavidalo jis buwo panašus į megatheriją; wien žandai ir galva kitokia, labiaus panaši į šios dienos žwėrių tinginių skyriaus. Viršų jų kruminių dantų ne turi karbuoty krantų, bet lygus, nuo ko ir vardas paeina.

Weislė *Scelidotherium* (isz greikiszkos kalbos: *scelidos* reiškia užbaigtas ir *therion*—zwėris) turėjo ilgas kojas. Pilną skeletą šito žingeidus sutwėrimo atkasė garsus Darwin Argentinos pampasuose. Kaulų tų žwėrių tuose kraštuose randa labai daug, is ko matyt, kad jų gyweno daug. Darwin tvirtina, kad žwėrys tie prazuwo nuklimpė klampiuose pampasuose, bet kunus jų sugabeno tekanti vandens ir užnešė dumblu ir pieska.

Skeletas Scelidotherium.

Prie kitos weislės prigulėjo kelios atmainos; ji užima widurij tarp megatherijų ir kijų weislių. Galvą turėjo siauresnę ir ilgesnę, is dalies panašią į galvą šios dienos sūtų kraštų skruzdėledezių. Kojos is sawo sudėjimo teipogi ne panašios į kojas megatherijų.

Milžiniškas *Scelidotherium* gyweno pietinėj Amerikoj per wisą laiką darymosi pleistoceno sluogsnių. Per tulą dalį tų amžių šiaurini Amerika, teipogi šiaurini ir widurini daly Europos ir Azijos buwo nenutirpstantio per metus ledo uždengtos; taigi tasyk lygiai šiaurinėj Amerikoj, kaip ir Europoj ir Azijoj oras buwo daug šaltesnis negu dabar. Tuose laikuose šiaurinėj Amerikoj gyweno mamutas, pietinėj gi milžiniški megatherijai, mylodonai, scelidoterijai ir kitoki žingeidus sutwėrimai.

Dėl kokių priezasčių isnyko pietinėj Amerikoj milžiniški megatherijai ir kiti žwėrys, tikrai ne žinia, nežinome jųk teipogi tikrų priezasčių, kurių dėl isnyko nuo žemės pawirsčius kiti žingeidus žwėrys. Vienas mokslinczius bandė isnykimą milžiniškų pietinės Amerikos megatherijų ir kijų to skyriaus remti ant sūtų priezasčių. Pietinėj Amerikoj dabar ant didelių plotų pasitaiko sausmedžiai, kurie kaip kada traukiasi per tris metus pagrečiam, laike kurių prazuwa daug galvių. Kadangi liekanos isnykusių žwėrių atkasamos pampasų žemės sluogsniuose pasitaiko stovinciamie, o ne gulinciamie padėjimai, tai matyt, kad žwėrys klampiuose wietose turėjo nuklimpti, kur prazuwo, o isnykus mēsomis, dumblas galėjo jau išlaikyti žwėries kaulų sunkenybę. Dėl sausmedžio, kurio dėl isdzista zolė ant lygumų, žwėrys dideliais pulkais turėjo rinktiesi drėgnesnę upių ir ežerų pakrantėse, ant atsigėrimo rinkosi į nusėkusius dumblynus ežerų ir upių lovio; žwėrys, įieskodami vandens, klimpo į dumblą ir jame rado galą. Toki atsitikimai pietinėj Amerikoj laike ilgų sausmedžių ir dabar pasitaiko: nuklimsta nusekusiuose upių loviu dumblynuose čielos is kelių tukstančių galvų galvių bandos ir prazuwa. Skaityli prazuwsų žwėrių laike paskutinio sausmedžio, kurisai traukėsi ant didelių Argentinos plotų nuo 1830—1832m. skaito ant pusantro milijono galvų. Kraštai upių ir ežerų paskui per ilgą laiką buwo balti nuo prazuwsų žwėrių kaulų; isbadėje nuo stokos maisto ir apsilpę nuo troskulio žwėrys neistengė išlipti ant kranto ir prazuwo. Teip galėjo but ir su anais milžiniškais megatherijais.

1882m. Suwienytose Walstijose, netoli Carsono, Nevada, užtikto žingeidžius uolų pėdų atspaudimus. Vienos pėdos buwo atspausos žwėrių artymų šlapiams, kitos buwo panašios į pėdas arklio, kitos į elnio, dar kitos buwo pėdos vilko, o kitos didelių paukščių; apart tų, rado čia dar žingeidžių pėdų atspaudimus, kuriuos is syk palaikė už pėdas žmonių milžiniškos weisles. Žingsnis tų nawa milžinių turėjo tris pėdas, žingsnis gi atspauda pėda buwo pusantros pėdos ilgio. Kad tai ne galėjo but milžinių palikti žingsnių atspaudimai, gal pats numanote: jųk milžinas turintis kojas pėdą 18 colių turėtu padaryti platesnį žingsnį, o ne trijų pėdų, taigi toki, koki daro paprastai šios dienos paprastai žmones, turinti pėdą daugiaus negu ant trečdalio mažesnę. Profesorius Marsh, apziurėjęs tuos atspaudimus, ne pripažino juos už žmogaus žingsnius, bet is syk nusprendė, kad tai yra pėdos žwėrių tinginių skyriaus, prie kurio priguli pirmiaus aprasziti megatherijai. Atspaudimai tie panašūs į tuos, kokių eidamas turėtu padaryti mylodon.

Šios dienos sūtų kraštų tinginiai, taigi žwėrys augščiaus apraszito skyriaus, pagal sawo didumą ne gali lygintiesi su isnykusiais: šiadieniniai yra maž, gyvena jie, teip kaip bezdžionės, ant medžių, kurių lapais ir vaisiais maitinasi. Kaipgi todėl anie isnykę milžiniški žwėris galėjo persikeisti į šios dienos mažus to skyriaus žwėris? Ar ant tokio persikeitimo galėjo užtekti persikeitimo gyvenimo budo? Anie milžiniškiele dėl sawo didumo ir sunkumo ne galėjo įlipti į medžius, bet arba laužė juos, arba is šaknų rovė ir skabė lapus ir vaisius iswirtusius; šiadieniniai gi laiptoją į medį ir terp lapų gyvena, ant žemės retai nusileisdami, kur jiems waikščiojimas sunkus, kadangi kojos pritaikytos ant laiptojimo po medžių šakas, jos ne tinka: ant waikščiojimo ant žemės. Tos priezasies užteko ant issiweisimo is anų milžiniškų tipų šios dienos mažų tinginių, kadangi ganta suteikia gywuoliams tokias formas, kokios geriausiai tinka gyvenimo budui: persikeitus kokio nors žwėrių skyriaus gyvenimo budui, keičiasi is palengwo visas žwėries kuno sudėjimas, nereikalingi, mažai wartyjami sanariai sunyksta, o reikalingi drutinasi. Jeigu, pawekslan, užgimė koks mažesnis žwėris megatherijų, mylodonų ir kitokių weisles, bruzgesnis už sunkius sawo tėvus, galintis laiptioti į medžius, tai toks, turėdamas palengwintą gawimą maisto, taigi medžių lapų, weisėsi greičiaus negu jų sunkus, nerangus tėvai; tiems mažiems tarp medžių lapų buwo lengwiau pasisilepti nuo priesų negu aniems dideliems gywenantiems ant žemės; į medžius ne visi priesai įlipti galėjo. Tokiu budu isdzirbo naujas tinginių tipas, geriaus pritaikytas prie gyvenimo sanlygu. Seni milžiniški tipai ne galėjo išlaikyti kovos už buvį su mažesniais ir bruzgesniais, turėjo isnykti, o mažas nors silpnas tipas uzsiliko iki šiai dienai.

(Toliaus bus.)

